

SKUP 2008 – 9

Prosjekt:	Dømt til å tape
Medarbeider:	Frank Haugsbø og Thor Harald Henriksen
Publikasjon:	VG
Publisert:	Februar 2008
Medium:	Avis
Tema:	Samfunn

*Frank
Haugsbø
Thor Harald
Henriksen*
Metoderapport
Skup 2008

† 05290 809 872
Nr. 55
Mandag
25. februar
2008
Løse 9
Kr. 10,00
• SIDEN 20 og 21
• SPØRGEN SIDEN 1
• SIDEN 24 og 25 • SIDEN 6, 7, 8 og 9
Alle priser i kr.

METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

25. februar til
29. februar 2008

Verdens Gang AS
Reportasjeavdelingen
Postboks 1185 Sentrum
0107 Oslo
www.vg.no

Frank Haugsbø
Mobil: 90 54 89 92
Epost: frank.haugsbø@vg.no
Thor Harald Henriksen
Mobil: 91 16 99 41
Epost: thor.harald.henriksen@vg.no

METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

Innhold

Utgangspunktet for saken
Slik kom arbeidet i gang
De mange skjebnene
Den flittige advokaten
Jakten på kildene
Statistikken
Publisering
Etter avsløringen
Tidsbruk
Etiske problemstillinger
Konsekvensene
Spesielle erfaringer
METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

Utgangspunktet for saken

Utgangspunktet for denne reportasjeserien var et tips som Frank Haugsbø, som jobber ved VGs Bergen-kontor, mottok seinhøsten 2007. Tipset gikk kort og greit ut på at VG burde se nærmere på advokat Edmund Asbøll og hans statistikk i rettssakene han har ført mot Pasientskadenemnda (PSN).

Edmund Asbøll har i mange år vært Norges mest kjente – og medieprofilerte - pasientskadeadvokat. Vi anså derfor tipset som pirrende og interessant.
METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

Slik kom arbeidet i gang

Vedtak fattet av Norsk Pasientskadeerstatning (NPE) kan påklages til Pasientskadenemnda. Dette gjelder erstatningskrav knyttet til skader som er oppstått under behandling i det offentlige helsevesenet.

Pasientskadenemnda ble opprettet i 2003 som et selvstendig klageorgan, underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. Opprettelsen kom som en følge av pasientskadeloven, som trådte delvis i kraft 1. januar 2003. Før måtte alle søksmål sendes til Norsk Pasientskadeerstatning. Etter 1. januar 2004 overtok PSN denne oppgaven.

Vi fant det derfor naturlig å avgrense vår undersøkelse til saker etter denne datoen. Vi innledet vårt arbeid med å be PSN om en oversikt over rettssakene som Edmund Asbøll hadde ført mot denne klageinstansen i denne perioden.

Hos nemnda fikk vi opplyst at advokaten i alt hadde sendt inn 68 søksmål siden 1. januar 2004. Vi fikk også opplyst at Asbøll fører alle sine pasientsaker i Oslo Tingrett, selv om klientene kommer fra hele Norge. Dette gjorde arbeidet med innsamlingen av dommer enklere for oss.

Vi fikk etter hvert tilsendt 36 dommer i saker. Ved en kjapp gjennomlesning fant vi ut at

Asbøll – som av mange er sett på som Norges dyktigste pasientskadeadvokat – på dette tidspunktet ikke hadde vunnet én rettskraftig sak fullt ut på fire år. Vi skjønnte da at tipset

vi hadde mottatt inneholdt substans.

METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

De mange skjebnene

I 2007 mottok Norsk Pasientskadeerstatning 3737 saker. Samme år utbetalte NPE over 492 millioner kroner til feilbehandlede pasienter i Norge.

Personer som går til søksmål mot Pasientskadenemnda har enten fått avslag hos Norsk Pasientskadeerstatning, eller mener erstatningssummen de er blitt tilkjent er for lav. Bare 25 prosent av de som går til sak mot PSN, vinner i retten.

Mange av dem som går til det skritt å saksøke PSN, sliter med fysiske og/eller psykiske plager etter å ha blitt feilbehandlet av det norske helsevesenet. Noen er blitt uføre på grunn av skadene og er havnet i en svært vanskelig livssituasjon, også økonomisk.

Andre igjen har mistet ett av sine aller nærmeste familiemedlemmer, et barn eller ektefelle.

I tillegg oppfattes ofte rettsprosessen mot PSN – som gjerne går over flere år - som en stor tilleggsbelastning.

I de fleste tilfellene er det Norsk Pasientskadeerstatning og Pasientskadenemnda som havner i medias kritiske søkelys. Vi mente derfor det var på tide å undersøke om pasientskadeadvokatene - som skal bistå disse menneskene i deres livs kanskje viktigste kamp - faktisk gjør jobben sin.

METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

Den flittige advokaten

Men før vi kunne gå videre, trengte vi et grunnlag å sammenligne Asbølls meritter med. Vi henvendte oss derfor igjen til PSN og ba om en liste over de advokatene som har ført flest saker nemnda siden 1. januar 2004. Oversikten fikk vi oversendt 8. januar 2008, og den inneholdt en liste på i alt 78 stevninger, 36 tingrettsdommer og 10

lagmannsrettsdommer, fordelt på seks forskjellige advokater.

Denne oversikten viste at advokatkontoret Asbøll, som bestod av advokat Edmund Asbøll og datteren Ulrikke Asbøll, hadde tatt ut nesten like mange søksmål mot Pasientskadenemnda som alle de seks andre advokatene til sammen.

I motsetning til Edmund Asbøll, fører de andre mest brukte pasientskadeadvokatene sine saker rundt omkring i hele landet avhengig av hvor klientene kommer fra. Dette bød på en betydelig utfordring i forhold til innsamlingen av dommene.

Siden omfanget av undersøkelsen begynte å vokse, så vi oss nødt til å fordele arbeidsoppgaver. Vi besluttet at Frank Haugsbø skulle ta seg av sakene som omhandlet

Edmund Asbølls advokatfirma, hvor også hans datter Ulrikke Asbøll jobbet på den tiden.

Thor Harald Henriksen, som jobber ved VGs Tromsø-kontor, fikk ansvaret for innsamlingen av dommene som de seks andre pasientskadeadvokatene hadde ført mot PSN i en lang rekke norske ting- og lagmannsretter rundt omkring i hele landet. For å få systematisert og kartlagt hvor disse sakene lå i rettssystemet, og for å skille mellom vunne, tapte, forlikte og delvis vunne/tapte saker, opprettet vi vårt eget system i Excel. Etter at dommene var innhentet fra de mange tingrettene rundt om i landet, sjekket vi Lovdata for å finne ut hvor mange av disse sakene som var anket og behandlet i lagmannsretten. Vi sjekket også ankesakene i Høyesterett, slik at vi kunne få en oversikt over hvor mange saker som var forsøkt behandlet i landets høyeste domstol.

METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

Jakten på kildene

Blant de 36 dommene i saker som Asbøll har ført i Oslo tingrett, lå det like mange menneskeskjebner. Vi forsøkte å få tak i alle de 25 av Asbølls klienter som på dette tidspunktet hadde fått sakene sine avsluttet med rettskraftig dom. Vi hadde samtaler med 18 av dem, de øvrige fikk vi ikke kontakt med. Vi sendte brev til tre av personene som vi ikke nådde på telefon. To av brevene kom i retur, det siste fikk vi ikke svar på. Vi snakket også med et par av klientene som på dette tidspunktet stod midt oppe i rettsprosessen, uten at de da visste hva det endelige resultatet ville bli.

Fire av Asbølls klienter besøkte vi på deres respektive hjemsteder - i Mo i Rana, Ålesund, Oslo og Fredrikstad.

Gjennom samtalene kom det fram at mange av klientene var misfornøyde med den juridiske bistanden de hadde fått hos Asbøll. Flere mente at advokaten var dårlig forberedt da han møtte i retten, og at han ga dem falske forhåpninger om utfallet.

Andre

mente saksbehandlingen tok altfor lang tid og at Asbøll var svært vanskelig å få tak i. Mange mente også at advokaten hadde forlangt et salær som ikke stod i forhold til innsatsen han hadde lagt ned i saken deres. Flere var svært bitre over måten de hadde blitt behandlet på, både av advokaten og av rettsapparatet.

En av klientene – Finn Åge Sørgård fra Mo i Rana – ble avvist av både Norsk Pasientskadeerstatning og Pasientskadenemnda. Likevel ble han anbefalt retts sak av Asbøll. Resultatet ble et dundrende nederlag i Oslo tingrett. I stedet for å bli tilkjent retten til pasientskadeerstatning, ble Sørgård sittende med en regning på over 200 000 kroner. 127 968,75 kroner gikk til advokat Edmund Asbøll i salær. I tillegg ble han dømt til å betale både egne og Pasientskadenemndas saksomkostningene på til sammen 77 505 kroner. Samt flyreise og hotellopphold for kona og ham selv, siden saken gikk i Oslo.

I dommen fra Oslo tingrett 6. februar 2006 står det svart på hvitt at saken aldri burde vært brakt til retten:

«Retten finner at Sørgård da ikke burde ha latt det komme til hovedforhandlinger.»

Andre pasienter gikk til søksmål mot Pasientskadenemnda selv om de allerede hadde fått utbetalt erstatning. En av dem, Anne Sofie Høydahl fra Fredrikstad, ble tilkjent 2,2 millioner kroner i erstatning etter at hun fikk ødelagt spiserøret på Sykehuset Østfold i

Fredrikstad. Med Edmund Asbøll som prosessfullmektig saksøkte hun Staten for å få større erstatning, men tapte både i tingretten og i lagmannsretten. Saken ble også nektet fremmet i Høyesterett.

– Han sa at jeg fortjente mer, og var helt sikker i sin sak, sa Høydahl til VG.

METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

Hun måtte betale Asbøll 620.000 kroner i salær og 40.000 kroner til en beregningsekspert, i tillegg til saksomkostninger, og hun mistet dermed store deler av erstatningen sin. Høydahl har klaget Asbøll inn for Advokatforeningens disiplinærutvalg, men saken er ikke avgjort.

En kvinne fra Sunnmøre fikk 20.000 kroner i erstatning etter at en forsinket sykehusundersøkelse førte til blodpropp i lungene. Hun saksøkte staten med et krav på over to millioner kroner, men tapte fullstendig i Oslo tingrett. I stedet ble hun dømt til å betale 32.000 kroner i saksomkostninger, pluss salær til Asbøll.

– Advokaten sa jeg hadde en sterk sak, men jeg ser i dag at jeg aldri skulle gått rettens vei, sa kvinnen til VG.

Samtalene med disse menneskene avtegnet et bilde av advokat Edmund Asbøll som på ingen måte samsvarte med hans omdømme som en av landets dyktigste pasientskadeadvokater.

23. januar 2007 sendte advokatfirmaet Asbøll uoppfordret en dom på telefaks til VGs Bergenskontor. Det var Borgarting lagmannsretts avgjørelse i en sak der Asbølls klient fikk medhold i sitt krav. Dommen ble anket av Pasientskadenemnda, men Høyesterett avviste saken og dommen er nå rettskraftig. Senere fikk vi vite at Asbøll på dette tidspunkt var kjent med at VG drev undersøkelser rundt hans praksis.

METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

Statistikken

Parallelt med ringerunden til Asbølls klienter, startet knusingen og kvalitetssikring av tallmaterialet vi satt på.

VGs artikler om advokatkontoret Asbøll var basert på en oversikt som viste at Edmund og datteren Ulrikke Asbøll hadde tatt ut 68 stevninger mot Staten ved Pasientskadenemnda i perioden 1. januar 2004 til utgangen av januar 2008.

Av disse sakene var 36 behandlet i rettsapparatet, og 25 dommer var rettskraftige. I 22 av sakene hadde saksøkerne tapt fullstendig. I tre andre saker hadde saksøkerne fått delvis medhold. Tre saker var forlikte, mens åtte ikke var rettskraftige.

Det faktum at Asbøll ikke hadde vunnet en eneste av de rettskraftige pasientskadesakene fullt ut, syntes vi var påfallende og oppsiktsvekkende, spesielt i forhold til PSNs egen statistikk som fortalte at en av fire pasienter som går til sak mot nemnda vinner i retten. Arbeidet med å skaffe oversikt over merittene til de seks andre og mest brukte pasientskadeadvokatene i Norge – Steinar Winter-Christensen, Thomas Roander, Håkon Elvenes, Christian T. Asserson, Trond Fjermestad-Svendsen og Jon Olav Holvik – var utfordrende.

Til sammen samlet vi inn 36 dommer fra 21 forskjellige tingretter fra Tromsø i nord til Kristiansand i sør. De 10 dommene fra lagmannsretten var tilgjengelige på Lovdata.no,

noe som forenklet innsamlingsarbeidet noe. Det tok cirka en måned før vi hadde alle dommene i hus.

Tallene viste at flere av Asbølls kolleger kunne vise til langt bedre statistikk i retten. Steinar Winther-Christensen, som i likhet med Asbøll har lang erfaring med pasientskadesaker, hadde syv seiere, en sak delvis vunnet/tapt og to tap i sine 10 rettskraftige saker.

Bergensadvokat Jon Olav Holvik, som riktignok hadde langt færre søksmål mot PSN sammenlignet med flere av de andre advokatene, hadde vunnet samtlige av sine tre rettskraftige saker.

Edmund Asbølls høye aktivitetsnivå gjenspeilte seg også i skattetallene for 2006, som på dette tidspunktet var den sist tilgjengelige listen. Vi mente det var relevant å sammenligne også inntektene til landets åtte mest brukte pasientskadeadvokater. Asbøll toppet denne listen med en inntekt på 4 218 624 kroner.

METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

Publisering

Når også tallene for de seks andre pasientadvokatene var utarbeidet og kvalitetssikret, var vi klare for å intervju Edmund Asbøll. Tirsdag 12. februar sendte vi en mail hvor vi ba om en intervjuavtale.

Intervjuet fant sted i lobbyen på Bristol fredag kveld 15. februar. Til stede var også datteren Ulrikke Asbøll, som på den tiden jobbet sammen med sin far.

På grunn av vinterferie, kom ikke første sak på trykk før 25. februar. Til sammen ble det trykket fem hovedsaker pluss undersaker og tabeller – fordelt på åtte sider - i perioden 25. til 29. februar:

** Mandag 25. februar: ”Pasientskadeadvokat Asbøll saksøker mest – taper mest” samt Asbølls tilsvarende ”-Uproblematisk”. Til sammen fire sider, inkludert kommentar av Frithjof Jacobsen. Saken var oppslagssak i VG denne dagen.

** Tirsdag 26. februar. ”Tok 620 000 i salær fra ufør klient”. Intervju med Anne Sofie

Høydahl fra Fredrikstad som fikk 2,2 millioner kroner i erstatning for et ødelagt liv. Bortimot en tredjedel av pengene havnet til slutt på kontoen til advokat Edmund Asbøll. I tillegg trykket vi saken ”Felt av sine egne” på en tredje side, om Asbøll som fire ganger er blitt klaget inn for advokatforeningens disiplinærutvalg. I tre av sakene har Asbølls salærberegning vært tema.

** Fredag 29. februar: ”Nye tap for Asbølls klienter”. Samme uke som vår sak ble publisert, tapte Asbøll to nye saker. Dette valgte vi å lage en egen sak på.

METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

Etter avsløringen

I perioden 1. februar 2008 t.o.m.10. januar 2009 falt det dom i ytterligere seks saker som advokatkontoret Asbøll hadde reist i Oslo tingrett, slik at tallet på dommer hadde steget til 42. En av disse nye sakene ble senere forlikt og trukket før ankeforhandling i lagmannsretten, med en annen prosessfullmektig.

Antall rettskraftige dommer hadde i samme tidsrom økt til 37.

I tre av disse sakene har Asbøll vunnet frem i kravet mot Pasientskadenemnda, noe som gir en medholdsprosent på 8,1 av de rettskraftige dommene.

Dette er langt under det som er gjennomsnittet for rettssakene som reises mot Pasientskadenemnda. I perioden 1. januar 2004 til 30. juni 2008 gikk 27 av de 127 rettskraftige dommene i saksøkerens favør, noe som betyr at pasientene vant frem i 21,3

prosent av sakene mot Pasientskadenemnda.

I tillegg til de tre sakene som var delvis vunnet og delvis tapt ved utgangen av januar i fjor, har en fjerde av Asbølls klienter vunnet delvis frem med sitt krav i løpet av det siste året. Dette gir en medholdsprosent på 10,8 av de rettskraftige dommene, et resultat på linje med gjennomsnittet.

Med ett unntak fikk de fire klientene som delvis vant og delvis tapte sakene sine, svært dårlig økonomisk utteling. Flere av dem satt igjen med lite eller ingenting etter at advokatsalær og saksomkostninger var betalt.

I en sak var kravet fra saksøker en million kroner. Vedkommende ble tilkjent 40.000 kroner, pluss 119.260 kroner i saksomkostninger. Lagmannsretten reduserte senere saksomkostningene til 30.000 kroner.

I en annen sak avviste retten pasientens krav om erstatning for skader påført ved et kirurgisk inngrep. Pasientskadenemnda ble frikjent, men pasienten ble tilkjent 9844 kroner til dekning av utgifter til juridisk bistand.

I en tredje sak der kravet var inntil to millioner kroner, ble saksøkeren tilkjent 700.500 kroner.

I den fjerde saken fremsatte Asbøll et krav på over 17 millioner kroner. Klienten ble tilkjent 82.043 kroner i tingretten, men i ankesaken i lagmannsretten ble mannen

dømt til å betale 177.550 kroner i saksomkostninger til Pasientskadenemnda.

METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

Tidsbruk

Jobbingen med dette prosjektet startet i det små ved månedsskiftet november/desember 2007. Den første måneden jobbet Frank Haugsbø alene med saken. Da vi skjønnte hvor omfattende arbeidet med denne saken ville bli, ble også Thor Harald Henriksen koplet på i begynnelsen av januar 2008.

Siden begge journalistene jobber ved lokalkontor, måtte vi også gjøre andre oppgaver innimellom. Blant annet førte pågripelsen av den såkalte Lommemannen i Bergen til at arbeidet ble stilt i bero i en ti dagers periode i slutten av januar.

De tre siste ukene før publisering ble arbeidet intensivert. Den siste uken før konfrontasjonsintervjuet jobbet begge sammen i Oslo. Før det jobbet vi på hver vår kant i Bergen og Tromsø.

METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

Etiske problemstillinger

Vi var klar over at denne saken ville bli en belastning for Edmund Asbøll og hans datter Ulrikke, og at omtalen kanskje ville gå ut over hans praksis. Likevel mente vi at en advokat som aktivt hadde brukt media i så mange år, måtte tåle å få satt et kritisk søkelys på sin virksomhet.

Siden det gikk over en uke fra konfrontasjonsintervjuet ble gjort til saken ble publisert, fikk Asbøll også god tid til å presisere sine uttalelser og forberede seg på medieomtalen. Vi hadde opprinnelig planlagt et løp over fire dager, men reduserte med en dag for å redusere det massive trykket mot Asbøll.

METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

Konsekvensene

** Etter VGs avsløring ble Edmund Asbølls salærpraksis brakt inn for disiplinærnemnda i Den Norsk advokatforening i forbindelse med saken til Anne Sofie Høydahl fra Fredrikstad. Saken er fortsatt til behandling.

** 10. januar 2009 hadde advokatkontoret Asbøll kun tatt ut to nye stevninger mot Staten ved Pasientskadenemnda, etter VGs avsløring. Dette er et oppsiktvekkende lite antall søksmål, med utgangspunkt i at Edmund og Ulrikke Asbøll de fire foregående årene i gjennomsnitt hadde tatt ut 17 søksmål mot Staten i året. Dette kan tyde på at Asbøll nå er blitt mer selektiv med hva slags saker han går i retten med.

** Advokatfirmaet Asbøll etablerte en egen hjemmeside på internett etter at VG omtalte

saken i februar i fjor. På sidene refereres det blant annet til rettsavgjørelser, og det gis nøktern informasjon til potensielle klienter. I 2008 ble en ny advokatfullmektig ansatt på

kontoret etter at Ulrikke Asbøll sluttet.

METODERAPPORT SKUP-PRISEN 2008

Spesielle erfaringer

Responsen i tiden etter første sak var på trykk var påtakelig. VGs medarbeidere mottok til sammen rundt 50 henvendelser fra klienter som hadde hatt eller hadde Edmund Asbøll som advokat.

Med noen få unntak var alle svært misfornøyde med måten advokaten hadde håndtert sakene deres på. Flere hadde tapt sakene sine i retten, andre hadde aldri kommet så langt

at det hadde blitt tatt ut søksmål.

Siden vi mente at hovedpoengene hadde kommet godt fram i sakene som ble publisert mellom 25. og 29. februar, valgte vi å ikke forfølge noen av disse tipsene og innspillene som i all hovedsak fortalte historier som allerede var fortalt.

De mange telefonene og mailene var likevel en tilfredsstillende bekreftelse på at vi hadde truffet godt med vår artikkelserie.

Oslo, 12. januar 2008

Thor Harald Henriksen

Frank Haugsbø

